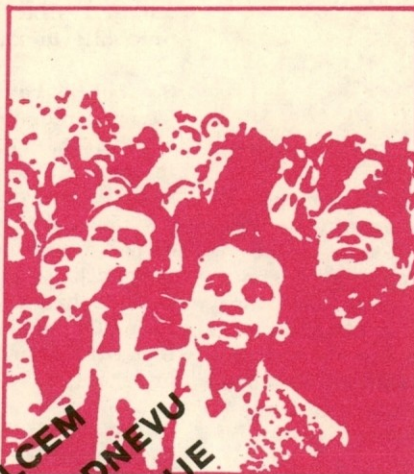

263360

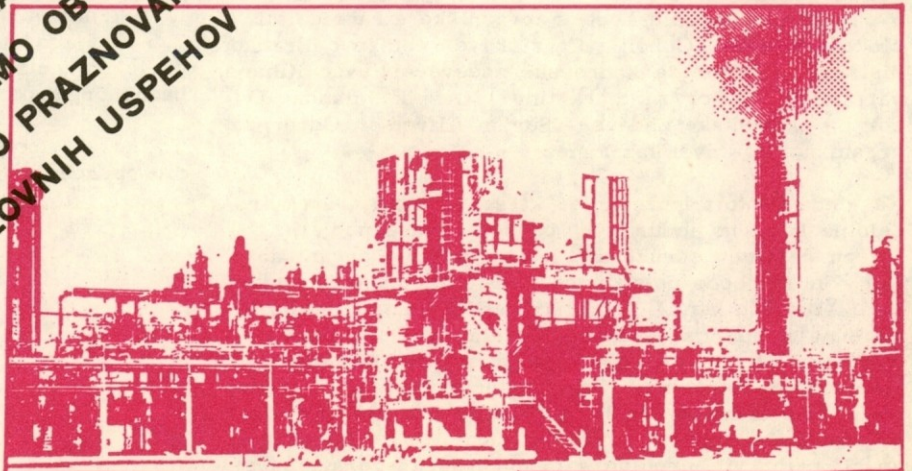
✓ COLORJEVE INFORMACIJE

Št. 11

LETO 2
NOVEMBER 1973

VSEM SODELAVCEM IN BRALCEM
NAŠEGA GLASILA ŽELIMO OB DNEVU
REPUBLIKE PRIJETNO PRAZNOVANJE
IN ŠE VELIKO DELOVNIH USPEHOV
uredniški odbor

OB 29. NOVEMBRU - PRAZNIKU NAŠE REPUBLIKE

Ko si bomo ob 29. novembru čestitali k 30-letnici ustanovitve naše države, bomo imeli v mislih tudi njen celoten razvoj. Kot je znano, je naša družba samoupravna družba delovnih ljudi, ki razpolaga z vsemi pravicami in dolžnostmi. Zato se kaj lahko zgodi, da se večkrat ne zavedamo pravilno, kaj je pravica in kaj je dolžnost.

Ob zadnjih ustavnih razpravah je prišlo do zanimivih prepričanj. Samoupravljanje smatramo vsi kot pravico delovnega človeka, da aktivno posega v dogajanje v okolju, v katerem se nahaja, kot tudi v dogajanje v celotni družbi. Vendar pa to ni pravica, ampak dolžnost. Poglejmo si, kako te stvari tečejo v naši tovarni. Večkrat slišimo razgovore, da nekdo nima časa sodelovati

ZDUŽEVANJE V BRANŽNI ORGANIZACIJI

Že v prejšnjih številkah našega glasila smo omenjali priprave za združevanje kemične industrije. Tako vam je znano, da bo v dneh okrog 15. novembra končno podpisan samoupravni sporazum o združevanju slovenske kemične industrije, ki v prvi fazi obsega preko 40 organizacij združenega dela. Ta samoupravni sporazum pravzaprav predvideva samo ustanovo poslovnega združenja, ki naj bi bila prva faza združevanja celotne kemijske industrije. Okrog 15. novembra bo torej svečan podpis tega samoupravnega sporazuma, obenem pa bo tudi prva seja delavskega sveta združenja, za katerega smo izvolili na našem delavskem svetu Koproš Maria, dipl. inž. in Barle Natašo, dipl. inž. kot njegovega namestnika. To združenje bo imelo tudi 5 odborov, v katerih bodo s tovarniške strani delali sledeči tovariši: Odbor za raziskave - Šinkovc Branko, dipl. inž., Odbor za kadrovske zadeve - Pevec Rihard, varn. inž., Odbor za marketing - Lešnik Jolanda, Odbor za ekonomske zadeve - Sorjan Alfred in Odbor za organizacijo - Svoljšak Janez.

Ne glede na to združevanje, ki se pripravlja v okviru celotne kemične industrije, pa se bo naše podjetje po sklepu delavcev združevalo tudi v branžno organizacijo, v kateri bodo poleg naše sledeče delovne organizacije: "Donit", kemična industrija Medvode, "Helios", kemična industrija Domžale, "Melamin", kemična industrija Kočevje ter Industrija gumijevih in usnjenih izdelkov "Sava" Kranj. Osnovne priprave za združevanje v to branžno sestavljeno delovno organizacijo sta pripravili 2 komisiji, ki sta dosedaj, ko to poročamo, uspeli pripraviti predlog samoupravnega sporazuma o združevanju v sestavljeno organizacijo združenega de-

v političnih forumih ali organih upravljanja, ker ima izven rednega delovnega časa še druge obveznosti ali pa da je kot strokovnjak dolžan opravljati le svoje delo, torej delo, ki mu je začitano s sistematizacijo delovnih mest in naj se s politiko in problemi samoupravljanja ukvarjajo drugi. To vsekakor ni pravilno. Delovni človek kot subjekt pravic in dolžnosti ni dolžan opravljati le tistega dela, ki ga ima v opisu svojega delovnega mesta, ampak se mora aktivno vključevati v samoupravljanje in v razčiščevanje političnih problemov. V nasprotnem primeru lahko pride do nove oblike izkoriščanja človeka po človeku. Vemo, da politično delo predstavlja precejšnje breme in vzame precej časa tudi izven rednega 8-urnega dela. Tak delavec, ki noče sodelovati v organih upravljanja ali v političnem delu, ki je za vsako delovno skupnost nujno potrebno, torej hote ali nehote izkorišča svojega delovnega tovariša, ki se je pripravil angažirati in žrtvovati svoj prosti čas za interes delovne skupnosti. Mnenje, da je dober strokovnjak, ki ne opravlja tudi drugih z ustavo točno deklariranih del, opravil svoje delo, torej ne drži in je zmotno.

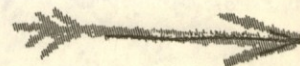
Šele takrat, ko si bomo k prazniku republike čestitali v prepričanju nas vseh, da se vsi zavedamo svojih dolžnosti, bo ta čestitka iskrena.

la, obenem pa tudi vrsto analiz, ki jih v nadaljevanju tega sestavka objavljam. V tej številki nimamo namena poročati o samem predlogu samoupravnega sporazuma o združevanju, ker bo Svoljšak Janez, ki je član ene od komisij, pripravil obširnejšo razlago samoupravnega sporazuma za naslednjo številko. Želimo vam prikazati le nekaj osnovnih podatkov vseh 5 tovarn, ki so razvidni iz navedenih tabel. Menim, da so podatki tako obširni, da si bo vsakdo izmed vas lahko ustvaril sliko, kaj bomo z morebitnim združevanjem pridobili in kakšni so cilji našega združevanja.

S tabel je razvidno, da imajo vsa branžna podjetja skupne interese po surovinski bazi, ki naj bi po prvih ocenah obsegale fenol, formalin, ftalan hidrid, topila in mehčala ter tudi druge petrokemijske produkte. Od velikosti investicij te vrste se giblje v razponu od 10 do 250 milijard starih dinarjev, kar predstavlja za vsako posamezno podjetje ogromen znesek za branžno grupacijo, pa bi bile take investicije lažje dosegljive. Bodoča branžna organizacija bi morala tudi izdelati skupen program perspektivnih vlaganj v organsko bazo in najti način za skupno investiranje za izvedbo tega programa.

Kot je razvidno iz prikazov, predstavlja celotna branžna organizacija 5 726 delavcev, od tega 475 z višjo in visoko izobrazbo, cela branžna organizacija bi imela 147 milijard celotnega dohodka, 25 milijard izvoza, 7,5 milijard amortizacije in 8,8 milijard skladov. To pa je potencial, ki bi omogočal izvedbo investicij v bazno organsko maksomolekularno kemijo.

Toliko za danes v premislek. Branžno organizacijo bomo podrobneje obravnavali v naslednji številki.

POSLOVNI USPEHI PODJETIJ - I

v 000 N din

V s e b i n a	COLOR			HELIOS		
	Zaključni račun		Plan	Zaključni račun		Plan
	1971	1972	1973	1971	1972	1973
1. Celotni dohodek	141.286	166.188	197.6	163.280	224.915	298.267
2. Porabljena sredstva brez amortiz.	110.026	125.792	152.010	124.952	178.806	234.139
3. Amortizacija	3.248	5.423	5.708	5.021	7.623	10.670
4. Dohodek	28.012	34.973	39.758	33.306	38.486	53.458
5. Družbeni proizvod (celotni dohodek - porabljena sredstva brez amortiz.)	31.260	40.396	45.466	39.028	46.109	64.128
6. Število zaposlenih	463	495	530	489	528	570
7. Družbeni proizvod na zaposlenega	68	82	86	80	87	112
8. Bruto akumulacija (skladi + amort.)	12.342	18.047	20.289	14.411	16.648	30.573
9. Bruto akumulacija na zaposlenega	27	36	38	29	31	53
10. Vsi skladi	9.094	12.624	14.580	9.390	9.026	19.903
11. Poslovni sklad	4.155	10.424	11.785	7.437	5.766	15.233
12. Amortizacija na predp. stopnjo	1.282	2.026	2.208	3.347	5.081	8.000
13. Terjatve do kupcev	35.260	33.211	35.000	47.456	44.183	56.000
14. Obveznosti do dobaviteljev	22.533	19.780	27.000	25.646	25.133	3.000
15. Zaloge skupaj:	24.784	35.086	33.500	35.514	48.481	1.670
- material	13.315	22.187	23.500	19.581	33.239	5.000
- nedokončana proizvodnja	4.567	6.979	6.000	2.809	3.622	5.600
- gotovi izdelki in trg. blago	4.571	4.519	4.000	9.832	7.040	1.070
16. Poslovna sredstva	72.295	108.401	110.000	60.161	81.168	105.000
17. Kratkoročni krediti, dobljeni od bank in delovnih organizacij	8.932	13.087	18.000	21.430	32.210	42.000
18. Dolgoročni krediti za osnovna in obratna sredstva, dobljena od bank in delovnih organizacij	2.244	2.747	2.700	8.274	9.512	17.200
19. Lastna sredstva (poslovni sklad in rezervni sklad)	97.479	110.011	113.000	52.873	60.169	75.000

POSLOVNI USPEHI PODJETIJ - II

v 000 N din

V s e b i n a	DONIT			MELAMIN		
	Zaključni račun		Plan	Zaključni račun		Plan
	1971	1972	1973	1971	1972	1973
1. Celotni dohodek	141.181	190.102	232.100	78.261	111.837	108.934
2. Porabljena sredstva brez amortiz.	91.120	125.743	156.710	55.366	83.050	90.384
3. Amortizacija	6.820	9.876	13.540	4.220	5.561	9.517
4. Dohodek	43.241	54.483	61.850	18.675	23.226	21.363
5. Družbeni proizvod (celotni dohodek - porabljena sredstva brez amortiz.)	50.061	64.359	75.390	22.895	28.787	18.550
6. Število zaposlenih	859	932	975	266	299	304
7. Družbeni proizvod na zaposlenega	58	69	77	86	96	61
8. Bruto akumulacija (skladi + amort.)	19.381	24.314	31.565	12.816	14.859	18.550
9. Bruto akumulacija na zaposlenega	23	26	32	48	50	61
10. Vsi skladi	12.561	14.438	18.025	8.596	9.298	9.033
11. Poslovni sklad	9.628	10.644	16.012	6.779	7.400	-
12. Amortizacija na predp. stopnjo	4.398	6.047	8.655	2.463	2.901	5.775
13. Terjatve do kupcev	42.996	49.264	58.025	17.214	24.060	-
14. Obveznosti do dobaviteljev	22.039	28.026	33.815	12.921	12.345	-
15. Zaloge skupaj:	39.912	52.077	64.988	13.461	19.926	-
- material	17.172	27.165	33.655	6.311	13.437	-
- nedokončana proizvodnja	3.588	5.412	6.615	1.924	1.977	-
- gotovi izdelki in trg. blago	15.364	15.152	18.560	5.025	4.322	-
16. Poslovna sredstva	81.055	105.052	125.650	38.217	49.317	-
17. Kratkoročni krediti, dobljeni od bank in delovnih organizacij	16.035	22.878	25.000	5.899	6.799	-
18. Dolgoročni krediti za osnovna in obratna sredstva, dobljena od bank in delovnih organizacij	12.100	10.029	15.000	10.624	15.475	-
19. Lastna sredstva (poslovni sklad in rezervni sklad)	79.187	92.511	113.030	45.986	54.618	-

V s e b i n a	SAVA			SKUPAJ		
	Zaključni račun		Plan	Zaključni račun		Plan
	1971	1972	1973	1971	1972	1973
1. Celotni dohodek	428.216	583.692	629.700	952.224	1.276.734	1.467.125
2. Porabljena sredstva brez amortiz.	274.423	353.279	401.456	655.887	866.670	1.034.699
3. Amortizacija	25.707	25.962	35.074	45.016	54.445	74.509
4. Dohodek	128.086	204.451	193.170	251.320	355.619	369.599
5. Družbeni proizvod (celotni dohodek - porabljena sredstva brez amortiz.)	153.793	230.413	228.244	297.037	410.064	431.778
6. Število zaposlenih	2.778	2.874	3.347	4.855	5.128	7.507
7. Družbeni proizvod na zaposlenega	55	80	68	61	80	58
8. Bruto akumulacija (skladi + amort.)	53.905	96.627	61.030	112.855	170.495	162.007
9. Bruto akumulacija na zaposlenega	19	34	18	23	33	22
10. Vsi skladi	28.198	70.665	25.956	67.839	116.051	87.497
11. Poslovni sklad	20.075	55.223	18.956	48.074	89.457	61.986 *
12. Amortizacija na predp. stopnjo	14.987	10.229	16.996	26.477	26.284	41.634
13. Terjatve do kupcev	124.445	141.664	117.966	267.371	292.382	266.991 *
14. Obveznosti do dobaviteljev	59.544	60.557	40.000	140.683	145.841	103.815 *
15. Zaloge skupaj:	84.767	116.749	103.555	198.438	272.319	253.713 *
- material	37.560	59.232	46.027	93.939	155.260	148.182 *
- nedokončana proizvodnja	6.948	10.707	9.508	19.836	28.697	27.723 *
- gotovi izdelki in trg. blago	33.470	44.443	45.554	68.262	75.476	69.284 *
16. Poslovna sredstva	216.010	365.273	611.854	467.738	709.211	952.504 *
17. Kratkoročni krediti, dobljeni od bank in delovnih organizacij	33.897	31.755	35.000	86.193	106.729	120.000 *
18. Dolgoročni krediti za osnovna in obratna sredstva, dobljena od bank in delovnih organizacij	56.863	95.727	194.425	90.205	138.461	229.325 *
19. Lastna sredstva (poslovni sklad in rezervni sklad)	219.913	294.161	315.117	495.438	611.470	616.147 *

Opomba: Podatki, označeni s * ne vsebujejo plana 1973 za podjetje MELAMIN!

IZKORIŠČENOST KAPACITET V LETU 1972

	Instalirane kapacitete	Izkoriščene kapacitete	Indeks izkorišččenosti
COLOR	32.400	23.507	72,6
HELIOS	34.300	24.127	70,3
DONIT	24.200	19.687	81,4
MELAMIN	5.500 ton	3.266	59,4
	6.850.000 m ²	4.405.172	64,3
SAVA	28.330	25.563	90,2

SKUPAJ	6.974.730	4.501.322	64,5
v tonah	124.730	96.150	77,1
v m ²	6.850.000	4.405.172	64,3

OSNOVNI PODATKI ZA PODJETJA BRANŽNE ASOCIACIJE VZETI IZ PLANA ZA LETO 1973

	Celotni dohodek	Izvoz	Amortizacija	Celotni skladi	Število zaposlenih	Visoka izobrazba	Višja izobrazba
Helios	298.267	46.004	10.670	19.903	570	48	18
Color	197.476	47.234	5.708	14.580	530	31	9
Donit	232.100	76.178	13.540	18.025	975	31	42
Melamin	108.934	14.200	9.517	9.035	304	14	9
Sava	629.700	66.663	35.074	25.956	3.347	152	111
	1.466.477	250.279	74.509	87.497	5.726	276	189

POVPREČNI ČISTI OSEBNI DOHODEK ZA
DECEMBER 1972

	COLOR	HELIOS	DONIT	MELAMIN	SAVA
1. skupaj 2 - 9	2.123	2.350	1.765	1.712	2.392
2. visoka strokovna usposobljenost	3.760	3.577	4.160	3.094	4.145
3. višja strokovna usposobljenost	3.271	3.275	2.761	2.755	3.208
4. srednja strokovna usposobljenost	2.389	2.529	1.627	1.894	2.600
5. nižja strokovna usposobljenost	1.709	2.278	1.462	1.453	-
6. visokokvalificirani delavci	2.738	2.276	2.860	2.277	2.504
7. kvalificirani delavci	2.115	2.154	1.783	1.829	2.331
8. polkvalificirani delavci	1.647	1.930	1.484	1.385	1.874
9. nekvalificirani delavci	1.601	-	1.278	1.264	1.717

v 000 N din

SKUPNI VEČJI DOBAVITELJI
V LETU 1973

	COLOR	HELIOS	DONIT	MELAMIN	SAVA	SKUPAJ
<u>TUJI dobavitelji</u>						
Bayer Leverkusen	2.100	26.000			17.600	45.700
Vianova Wien	4.200	22.000				26.200
BASF Ludwigshaben	2.900	2.000		1.295		6.195
Höchst Frankfurt	1.100	4.738		1.155		6.993
BTP London	1.500	1.500				3.000

ostali večji tuji dobavitelji:

Blomimpex Pariz	6.500					6.500
Adessin Milano			4.500			4.500
Bakelite Letmarke BDR			1.660			1.660
SIR Milano			2.000			2.000
Duroplast Chemic Neustadt			3.525			3.525
Francaise des Matieres				6.127		6.127
IMEXCO Milano				7.144		7.144
Cartiera Ventura Milano				5.954		5.954
Rhone Poulenc Pariz					18.000	18.000
Val Mehler Fulda					16.800	16.800
Stärke Fabrik Schruttenhausen		10.000				10.000
Herbol Köln		9.000				9.000

v 000 N din

SKUPNI VEČJI DOBAVITELJI
V LETU 1973

	COLOR	HELIOS	DONIT	MELAMIN	SAVA	SKUPAJ
<u>DOMAČI dobavitelji</u>						
Saturnus Ljubljana - MGK Reka	12.000	9.600				21.600
Melamin Kočevje	3.000	2.500				5.500
INA Lendava	2.800	1.250	2.700	3.451		10.201
INA Reka	4.500	2.500				7.000
Cinkarna Celje	3.800	4.348			4.800	12.948
MB Lučani	7.000	12.600				19.600
Helios Domžale	800					800
Iplas Koper	1.000	500				1.500
Arbo Podgrad	1.650	1.400				3.050
Konteks Karlovac			4.200		6.400	10.600
Fabrika papira, Ivangrad			20.500	13.200		33.700
Petrol Ljubljana			5.000		11.600	16.600

ostali večji domači dobavitelji:

Sava Kranj			330			330
Donit Medvode				7.570		7.570
Viskoznicna Loznica					47.000	47.000
Tekstilindus Kranj					10.400	10.400
INA Kutina					4.800	4.800
OKI Zagreb			11.700			11.700
IPU Zrenjanin		6.500				6.500

domači uvozniki inozemskega materiala:

Metalka Ljubljana			6.500			6.500
Jugometal Beograd			4.500			4.500
Kovinotehna Celje			2.850			2.850

STRUKTURA ZAPOSLENIH 31. 12. 1972
po stopnjah strokovne izobrazbe

	COLOR	HELIOS	DONIT	MELAMIN	SAVA	SKUPAJ
1. skupaj 2 - 9	510	543	994	308	2.995	5.350
2. visoko strokovna	29	49	29	10	104	221
3. višje strokovna	5	10	25	3	68	111
4. srednje strokovna	86	95	141	27	251	600
5. nižje strokovna	27	44	56	25	176	328
6. visoko kvalificirani delavci	23	15	26	3	48	115
7. kvalificirani delavci	170	82	204	42	556	1.054
8. polkvalificirani delavci	145	14	494	66	138	857
9. nekvalificirani delavci	25	234	19	132	1.654	2.064

v 000 N din

PODROČJE NABAVE		COLOR	HELIOS	DONIT	MELAMIN	SAVA	SKUPAJ
Uvoz iz zahodno evropskih držav	1971	33.654	67.716	24.428	16.471	77.000	219.269
	1972	36.845	95.832	34.231	19.166	90.785	276.859
	plan 1973	39.000	120.000	46.365	27.588	131.644	364.597
Uvoz iz vzhodno evropskih držav	1971	7.447	4.715	2.072	-	11.000	25.234
	1972	4.229	9.161	2.386	-	13.215	28.991
	plan 1973	9.000	16.500	3.150	-	23.973	52.623
Uvoz iz ostalih področij	1971	3.500	-	-	-	33.000	36.500
	1972	4.100	-	-	-	36.000	40.100
	plan 1973	7.000	-	-	-	42.000	49.000
Vrednost domače nabave	1971	31.570	45.321	66.610	18.891	39.000	201.392
	1972	42.370	65.990	95.749	43.432	42.000	289.541
	plan 1973	53.000	87.000	122.560	36.878	90.408	389.846
	1971	76.171	117.752	93.110	35.362	160.000	482.395
1972	87.544	170.983	132.366	62.598	182.000	635.491	
plan 1973	108.000	223.500	172.075	64.466	288.025	856.066	

RAZŠIRJEN SESTANEK OSNOVNE ORGANIZACIJE ZVEZE KOMUNISTOV V NAŠI DELOVNI ORGANIZACIJI

sov in še enkrat ponovil stališče, ki ga vsi dobro poznamo. To stališče pa predstavlja skupno podporo naši zunanji politiki. V nadaljevanju sestanka je sekretar Osnovne organizacije poročal o sestankih sekretariata, o stališčih, ki jih je do takih debat zavzel sekretariat in o ukrepih, ki jih je sekretariat skupaj z upravo podjetja podvzel, da se take razprave v bodoče ne bi ponavljale.

Ocena politične situacije v naši tovarni, ki jo je po končanem sestanku podal tov. Krebelj, je bila za nas zelo ugodna, saj je med drugim dejal, da je Color ena od tistih tovarn, kjer je delavsko samoupravljanje zelo razvito, kjer prihaja do izraza dejanska volja proizvajalcev in kjer administrativni aparat ne duši iniciativ posameznikov za boljše poslovanje in boljše odnose med ljudmi.

Ob bližnje vzhodni krizi so se med posamezniki pričele debate o tem, kdo je agresor, kdo je napadenec itd. Pri tem pa je prišlo do tega, da so posamezniki pozabili v svojih razpravah na naša ustavna načela, ki deklarirajo našo zunanjo politično usmeritev in našo pripadnost politiki neuvrščeniosti. Tako so včasih razprave izzvenele popolnoma nepravilno in smo jih bili prisiljeni ogorčeno obsoditi.

Tudi v naši delovni organizaciji je prišlo do takih razprav, zaradi česar je občinski komite ZK Ljubljana-Šiška zahteval sklic razširjenega sestanka Osnovne organizacije ZK. Na ta sestanek so bili poleg članov ZK vabljeni tudi direktorji posameznih podjetij, vsi vodilni delavci, skratka vsi, katerih osnovna dolžnost je delo z ljudmi. Sestanka se je udeležil tudi sekretar občinskega komiteja tov. Krebelj. V uvodnem govoru je orisal dosedanjo zgodovino arabsko-izraelskih odno-

PRIJETEN OBISK

6. novembra 1973 so naše podjetje obiskali visoki sindikalni funkcionarji, med njimi predsednik Republiškega odbora sindikata industrije in rudarstva tov. Mlinarič in tajnik Republiškega odbora tov. Simčič.

Najprej so si ogledali novi obrat v Preski. Pohvalili so nove prostorne obrate, posebno so bili nad njimi navdušeni tisti, ki so poznali tudi staro tovarno.

Po ogledu tovarne smo se zbrali v mali sejni dvorani, kjer je naš predsednik sindikata tov. Tribušon obširno poročal o delu sindikalne organizacije. Nato se je razvila nekajurna sproščena debata, v kateri so sodelovali: predsednica mladine, predsednik DS in ostali.

Predstavniki Republiškega odbora sindikata so se zanimali predvsem za integracijske težnje v našem podjetju, kako je z organiziranostjo sindikata v medvoškem bazenu, katere krajevne probleme najbolj čutijo naši delavci, itd.

Ko smo se razšli, smo bili bogatejši za spoznanje, da nam hočejo tudi najvišji forumi pomagati pri našem delu. Razšli smo se z obljubo, da nas bodo spet obiskali. Vsem pa je zvenela v ušesih misel, ki jo je izrekel tov. Mlinarič: "Vidim, da je v Colorju samouprava res razvita in ni samo na papirju".

Rihard PEVEC, varn. inž.

ZOPET SPREMENJENO VODSTVO MA "COLOR"

Zaradi različnih razlogov nekateri člani našega predsedstva ne morejo opravljati svojih dolžnosti. Tako smo bili primorani, da izberemo iz svojih vrst nove člane predsedstva.

Novo predsedstvo tako sestavlja:

predsednica	Jožica LAHAJNAR
podpredsednik	Momir SAVOVIĆ
sekretarka	Aca KEBER
blagajničarka	Zali OVEN

Člani:

Tjaša DRNOVŠEK
Stane JAMNIK
Janež KAMIN
Franc KAMIN
Franc OVEN
Poldka PODAKAR
Beba VALENČAK
Marjan HRIBERNIK
Dane ZALOŽNIK
Slavica JAMNIK
Vlasta STRASNER

Upajmo, da se bo novi sestav dlje časa obdržal in kar je najpomembnejše, v redu izpolnjeval svoje naloge.

ZAKAJ ŠELE ZDAJ UREJAMO NEKATERE VENTILACIJSKE NAPRAVE

Ko smo zgradili nov obrat v Preski, so bile v vse proizvodne prostore montirane ventilacijske naprave za splošno prezračevanje. Te naprave imajo tudi kaloriferje za dovod toplega zraka v zimskem času. Skoraj v vseh prostorih se zrak izmenja 6-krat na uro.

Poudarjam, da so bile zgrajene samo naprave za splošno ventiliranje, torej za prezračevanje vsega prostora. Prav nikjer pa ni bila urejena lokalna ventilacija. Pod lokalno ventilacijo razumemo tisto, ki odvaja onesnažen zrak s samega mesta nastanka. Ta način je najbolj učinkovit, saj preprečuje širjenje hlapov v območje sosednjih mest, kjer hlapci ali prah morda ne nastajajo.

Kot primer vzemimo saržiranje pigmentov v saržirnici. Največ prahu odhaja v prostor pri odpiranju vreč na tehtnicah in mešalnih posodah. Če bi odsesavali prah na teh mestih, se ne bi širil po vsem prostoru, pa tudi ne v sosednjega, kjer so ribalni stroji, ki se včasih tudi zaradi tega predolgo vrtijo.

Tako smo v zadnjih dveh letih montirali sedem lokalnih ventilacij, morali pa jih bomo montirati še na tehele mestih: v finalizaciji, saržirnici; v oddelku za saržiranje disperzij, pri točenju razredčil, nad centrifugami, pri trovaljčniku v razvojnem laboratoriju in pri trovaljčniku v polindustrijskem laboratoriju.

Pri tem se nam vsiljuje vprašanje, zakaj nismo teh ventilacij uredili že prej. Za to je več vzrokov. Gotovo pa je najpomembnejši ta, da nismo imeli natančnih tehnoloških načrtov pred gradnjo nove tovarne ali pa načrtov sploh ni bilo. Vsi vemo, da smo razporeditev nekaterih prostorov ali naprav v zadnjem hipu, še med gradnjo ali celo po njej, spreminjali. Tako je bil prostor, kjer se zdaj izdelujejo hamerslag laki, namenjen za skladišče embalaže. Prostor, kjer naj bi obratoval kroglični mlin, pa sploh ni oživel itd. Lokalno ventilacijo pa je možno montirati samo, če je natančno znano mesto nastanka škodljivih snovi, ki odhajajo v ozračje.

Drug pomemben vzrok pa je, da je izšel leta 1971 nov standard, ki določa maksimalno dopustne koncentracije (MDK), torej po tem, ko je bil nov obrat že končan. Ta novi standard pa je v primerjavi s prej veljavnim mnogo strožji, saj predpisuje za bencin 2-krat manjše količine, za ksilen 9-krat manjše, za etilacetat 10-krat manjše količine. Zaradi tega smo se čez noč znašli v nemogočih razmerah, čeprav smo pred izidom standarda imeli malo delovnih mest, ki niso ustrezala prej veljavnemu standardu. Jasno je, da nam je zdaj ostala samo ena pot: z lokalnimi ventilacijami je potrebno zmanjšati škodljive snovi do takih količin, ki ne bodo zdravju škodljive. Ker pa so nekatere izmed predvidenih ventilacij precej drage, posebno za finalizacijo in saržirnico, čaka delavski svet težka naloga, ko se bo odločil za investicije.

KOLIKO TOLUENA VDIHAVAMO MED DELOM

Letos je služba za medicino dela, ki pregleduje naše delavce, prvič pričela s preiskavo prisotnosti toluena in ksilena v telesu. Da bi vsaj približno razumeli rezultate, si oglejmo, kaj pomenijo številke, ki jih boste dobili vpisane v zdravniških izvidih.

Ko v obratih vdihavamo hlape toluena, jih kri nekaj sprejme, del pa se izloči s pomočjo pljuč. Tisti del, ki je prišel v telo se v zelo kratkem času oksidira v benzoje kislino, ta pa se v jetrih spaja z glikokolom v hipurno kislino, ki se izloča z urinom. V urinu je zato mogoče ugotoviti, koliko hipurne kisline se izloča. Ta kislina se izloča tudi sicer, čeprav nimamo opravka s toluenom. To izločanje znaša približno 0,7 gramov v 24 urah. Izločanje se celo poveča, če dosti učimo nekatere vrste zelenjave ali sadje.

Jugoslovanski standard dopušča, da je v zraku 60 ppm toluola. Če se delavec nahaja v delovnem prostoru, kjer je toliko hlapov toluena, kot ga dopušča jugoslovanski standard, se izločanje kisline poveča in doseže povprečno vrednost 2,4 grama. Jasno je, da količina ni enaka pri vseh delavcih, saj se tudi kažejo posebnosti posameznikov.

In kakšni so dosednji rezultati preiskav pri naših delavcih? Za obrat sinteze so rezultati povsem normalni, razen redkih izjem. Povsem drugače pa je v mešalnici. Tu težko najdemo delavca z normalnimi rezultati. Povečani so za enkrat, dvakrat, pri redkih tudi večkrat. Slabši so rezultati pri tistih delavcih, ki so prišli na preiskavo na koncu tedna, saj je toluen delno kumulativen. Zanimivo je tudi, da imajo nekateri delavci slabe rezultate, drugi pa povsem normalne, čeprav delajo na enakih delovnih mestih, npr. strojniki. Gotovo tudi to kaže na različno reagiranje telesa. Prav tako je zanimivo, da količine izločene kisline nima pomembne zveze s časom zaposlitve v mešalnici. Tako imajo nekateri delavci, ki so se komaj zaposlili, zelo visoke rezultate.

In kaj zdaj? Ali je to znamenje za preplah? Nikakor ne. Prisotnost toluena v telesu je samo dokaz preiskav o prisotnosti toluena v zraku. Te preiskave pa smo opravili že večkrat in nam je znano, da je toluen prisoten v prostorih v prevelikih količinah. Ti rezultati so samo potrdili, da bomo morali ventilacijo še povečati, posebno v finalizaciji in saržirnici. Vzporedno s preiskavami urina so bile izvršene tudi preiskave jeter, kajti zaradi prisotnosti toluena pričakujemo poškodbe prav tega dela telesa in redkeje ledvic. Zanimivo je, da v nobenem primeru jeterni testi niso bili nenormalni.

Za zaključek lahko rečemo, da so letošnje preiskave urina dokazale, da naši delavci med delom vdihavajo preveč hlapov toluena, čeprav te količine niso tako velike, da bi bil potreben preplah, saj so jeterni testi normalni. Kaže pa, da obolenje lahko pričakujemo, če ne bomo pojačali ventilacije.

Rihard PEVEC, varn. inž.

PIHANO OLJE DA ALI NE

Proizvodnja pihanega olja pomeni s stališča varstva pri delu in s stališča varstva okolja naš najbolj problematičen proizvod. Proizvodnja sicer ni velika, niti ne teče vsak dan, zato pa nam takrat ko se proizvaja, povzroča več preglavic.

Katere probleme nam povzroča? Zaradi vpihavanja zraka in visoke temperature, pri kateri teče oksidacija, postane reakcija na koncu procesa nevarno eksotermna. Temperatura narašča tudi, če ne dovajamo toplote. Ta pojav pa pomeni stalno požarno nevarnost, saj vemo iz izkušenj, da se olje pogosto vname. Zato je pri najbolj nevarnem delu procesa stalno prisoten gasilec.

Do požara pa je že prišlo tudi posredno zaradi pihanega olja, tako da so se vžgali drugi laki. Temperatura, pri kateri se proizvaja pihano olje, je tudi najvišja temperatura, ki jo uporabljamo naša tovarna pri svojih tehnoloških postopkih. Ostali laki in smole se kuhajo pri precej nižjih temperaturah. Smola pa je, da je najvišja temperatura pri oksidaciji olja (315°C) edina temperatura, ki je višja kot je vnetišče bencina (pribl. 250°C). To pomeni, da nam grozi požar v vsakem primeru, ko pride bencin v stik s pihanim oljem, ki je segreto na temperature nad 250°C. V praksi pa je teh možnosti dovolj. Zadostuje npr. samo to, da za črpanje vročega pihanega olja uporabimo črpalko, s katero smo prej črpali nek drug lak, ki je bil razredčen z bencinom pa bo prišlo do požara. Prav tak primer smo tudi že doživeli.

Posebno neprijeten problem pa predstavlja pihano olje zaradi onesnaževanja okolja. Ne samo, da onesnaži širše območje Medvod, ampak najbolj izdatno kvari zrak v tovarni. Tovarišice, ki imajo pisarne v neposredni bližini obrata kuhinje in tiste, ki delajo v OTK, si tudi v najhujši vročini ne morejo privoščiti, da bi odprli okna, kajti odpadni plini vdirajo v prostor in pljuča. In takrat kašljamo, kašljamo vsi, ki se srečujemo v bližini obrata, kajti plini neusmiljeno grizejo. Medvodčani skoraj ne čutijo naše tovarne, če ne proizvodimo pihanega olja. Kadar pa se pojavi iz ventilacije gost bel dim, ki naznanja proizvodnjo pihanega olja, se po hišah začno zapirati okna.

Ali je možno kaj ukreniti? Brez dvoma! Ko so postavljali izstopno ventilacijsko cev, sem odgovornega prosil, naj se cev podaljša za nekaj metrov, pa me je zavrnil, da ni možno zagotoviti statične stabilnosti. Da! Če ne bi vedeli, da stojijo na svetu stavbe, ki so visoke več sto metrov. Nekateri smo že razmišljali, da bi bilo najboljšo s proizvodnjo pihanega olja prenehati. Ali pa vsaj s proizvodnjo pihanega olja za distemper firnež? Saj imamo druge celo boljše premaze, ki jih lahko ponudimo kupcu.

In kaj je nastalo iz teh sanj? Zaradi prenizke cene lanenega firneža, smo povečali proizvodnjo distemper firneža in s tem pihanega olja. Odpadni plini pa grizejo pljuča vsem, ki smo v novem obratu, bolj kot kdajkoli.

Rihard PEVEC, varn. inž.

DROBNA ZANIMIVOST

Za izračun rasti ali padec realnih ali nominalnih osebnih dohodkov se pri nas trudi več visokostrokovnih institucij. Kár naprej beremo, kako se spreminjajo odstotki navzgor ali navzdol. Pa še zelo različni so si izračuni. Naš kuhar pa trdi, da je možno rast ali padec standarda izražati tudi z litri. Zadnje mesece skuha namreč za isto število delavcev cel lonec malice več kot prej. Pa ne ostaja, ne glede na kakovost malice. Tudi pomij je manj.

Rihard PEVEC, varn. inž.

POSLOVANJE JANUAR-SEPTEMBER

Na 26. seji delavskega sveta, ki je bila 23. oktobra v sejni sobi, so člani razpravljali o periodičnem obračunu januar - september 1973. V tem obdobju smo dosegli 16.930.109,92 dinarjev celotnega dohodka, kar dokazuje v primerjavi z enakim obdobjem lani povečanje za 29,8%, dohodek se je od lanskih 24.013.800 dinarjev povečal na 27.328.263,35 dinarjev ali za 13,8% več, dobiček pa se je zmanjšal od 8.729.084 dinarjev na 8.004.362,25 dinarjev, ali se v primerjavi z lanskim zmanjšal za 8,3%. Za osebne dohodke smo iz dobička namenili 2.278.222,90 dinarjev, za sklade pa 5.726.139,35 dinarjev.

Celotni dohodek na uro se je od lanskih 153,44 dinarja povečal na 190,11 dinarja, to je za 23,9% večji, dohodek na uro od 29,53 dinarja se je zvišal na 32,08 dinarja ali za 8,6%, skupni osebni dohodki na uro od 16,73 dinarja je dosegel 19,20 dinarjev, kar je za 14,7% več kot lani.

V nadaljevanju je tov. Sorjan podal analitsko plansko poročilo za to obdobje. Plana proizvodnje gotovih izdelkov in realizacije v septembru nismo dosegli, na kar je vplivalo:

- redukcija električnega toka
- pomanjkanje materiala iz uvoza
- en dan inventura
- pomanjkanje delovne sile pri polnjenju v malo embalažo.

Ob analiziranju dela v preteklem obdobju v posameznih oddelkih pa ugotavljamo, da se v obratu sinteze pojavljajo zastoji na planirana dela po letnem načrtu. V septembru smo pet dni stali, ker ni bilo izmene, v devetih mesecih je stal en reaktor.

- 29 dni - ni potrebe
- 35 dni - ni izmene
- 25 dni - ni kontrole
- 5 dni - ni naročil
- 22 dni - ni materialov
- 5 dni - ni delavcev

131 dni skupaj

To je pri 5 tonski dnevni proizvodnji 655 ton smol z okoli 98 milijoni dinarjev dohodka.

Zaloge so se v primerjavi s preteklim mesecem zmanjšale na 43 milijonov dinarjev, to je zmanjšanje za 4 milijone dinarjev.

Po živahni diskusiji so člani obe poročili sprejeli.

INŠPEKTOR NI IMEL PRIPOMB

Pri pregledu zaključnega računa za leto 1972, inšpektor Službe družbenega knjigovodstva ni imel bistvenih pripomb, saj ni ugotovil večjih nepravilnosti. Na poslovanje finančnega sektorja ni imel pripomb, motile so ga le prevelike zaloge v primerjavi s povečanjem proizvodnje in prevelike razlike inventurnih viškov in manjkov.

DELITEV OSEBNIH DOHODKOV DESTIMULATIVNA

Po objavljenih statističnih podatkih so prejemki prebivalstva v naši republici v prvem polletju počasneje naraščali, v juniju in avgustu pa beležimo rahlo povišanje. V resoluciji o možnostih gospodarskega in družbenega razvoja za letošnje leto je bilo predvideno, da se bo realna vrednost osebnih dohodkov v prvem polletju znižala, da pa bodo prizadevanja v drugem polletju skušala zadržati njihovo realno vrednost v povprečju na ravni lanskega leta. Kakšen je torej realni standard v naši republici?

Predvsem nam ni uspelo zadržati realne osebne dohodka na ravni lanskega leta, saj so bili v prvem polletju za 5,6% nižji. Po oceni statistikov, bodo v jesenskih mesecih nominalni osebni dohodki za približno 27% višji kot v drugem polletju lanskega leta, pri čemer pa bi bil porast realnih osebnih dohodkov na zaposlenega do največ 5%. Za obdobje celega letošnjega leta naj bi se osebni dohodki povečali za približno 21%, ob porastu življenjskih stroškov pa bodo realni osebni dohodki za cca 3% pod lanskoletno ravniyo.

Čeprav ni na razpolago ustreznih analiz in izračunov, ni težko reči, v kolikšni meri vpliva destimulativni način delitve osebnih dohodkov na prizadevnost pri delu. Pravzaprav zaposleni s srednje visokimi dohodki, to so delavci s kvalifikacijo, s srednjo strokovno ali poklicno šolo ob odgovornih delavcih v gospodarstvu najbolj občutijo tak sistem delitve, saj niso upravičeni do raznih beneficij, manj dostopna so jim pa tudi potrošniška posojila zaradi strogih pogojev.

DO MOSKVE IN NAZAJ

Andrej GOLUBOVIČ

Na prošnje in prigovarjanje sodelavcev iz proizvodnje ter drugih oddelkov sem se odločil opisati potovanje v Moskvo, kjer smo septembra letos izvedli demonstracijo novega proizvoda - "Colofas" barve za fasade. Poteka same demonstracije ne bi opisoval, saj bi bil preveč suhoparen in so poročilo pristojne službe že itak dobile. Omenim naj le, da je podjetje "Glavmostroi", kateremu smo dobavili preizkusni "Colofas", v lanskem letu obnovilo za 3 milijone kvadratnih metrov fasad. Če se bo barva po enoletni izpostavi uspešno obnesla, lahko glede količin računamo na obsežen posel, ker je samo v Moskvi 20 podobnih podjetij. Saj pa je tudi vzorec bil pravicato "ruski", ker ga je bilo tonov in pol!

V petek sva se s šoferjem tov. Rudolfom Ramutom napotila z dvotonskim tovornjakom proti Moskvi. Tovornjak je grajen po predpisih norm mednarodne registracije TIR: letve kesona so na poseben način ojačane, matice vseh sponskih vijakov so privarjene, vse gube za "šniranje" cerade so dvojne, zatezni jermeni pa so dodatno zaplombirani s plastificirano jekleno žico, ki oklepa ves keson in mora ob carinski kontroli z baterijo in žarnico dokazati nedotaknjenost tako, da pri sklenitvi tokokroga žarnica zasveti. Šofer mi je pravil o neprodušnosti takega paketa. Nekoč je za francoske sladokusce peljal tovor žab, ki so bile spravljene v mrežastih koših. Nekaj se jih je med prevozom odprlo in žabe so se razlezle vsenaokrog, kljub temu pa so rajajoče živalce polnoštevilo prispele v Marseille.

Pot naju je vodila prek Madžarske. Zvečer sva brez carinskih zapetljajev prečkala mejo pri Letenyu ter se preko Nagykanizse in Szekesfehervara napotila proti Budimpešti. Ker je bila že trda noč, se čarov Blatnega jezera ni dalo opazovati. Edino spremembo sem občutil v vonju zraka, ker ga industrija nekako drugače okuži kot pri nas. Križarjenje po Budimpešti nama je vzelo tričetrt ure, preden sva našla pravi izhod iz mesta. Redki kažipoti so tako duhovito postavljeni, da jih zagledaš šele, ko oddrviš mimo in to ponavadi še v napačno smer. Omembe vredni so impozantni budimpeštanski mostovi. Ljubljansko tromostovje je v primeri z njimi skorajda brv. Nekatje za Debrecinom, po katerem se imenujejo znane klobase, sva prenočila in se naslednjega dne zgodaj odpravila proti mejnemu prehodu Čop, blizu tromeje Madžarska-Češkoslovaška-Sovjetska zveza. Ko sem čakal na mostu nad Tiso pred sovjetskimi zapornicami, sem si imel čas ogledati mejo. Pred dvometrsko ograjo iz bodeče žice je dvajsetmetrski preoran pas, na katerem lahko ostane vidna tudi pasja stopinja. Carinska ceremonija je tu nekoliko daljša, saj so naju s prtljago vred temeljito pregledali. Zelo so se zanimali, če imava kaj rubljev (kar se smatra za hud prekršek), še bolj pa so spraševali po orožju. "Moj" carinik je sumljivo otipaval kovinske vložke za flomaster, misleč najbrž, da so kakšni detonatorji.

Šele ko sem pokazal, da je ta reč namenjena za pisanje, se je prepričal, da sem vendarle miroljuben človek. Po formalnostih s prijavo prtljage, valut in samega sebe, sva nadaljevala pot po SZ. Vreme je bilo čudovito sončno, pa sem pomislil na sodelavce, ki imajo lep dan za piknik.

Od Mukačeva se cesta v lahkih serpentinah prične dvigati v Vzhodne Karpate, ki po svojih hribovitih gozdovih precej spominjajo na predele Dolenjske ali Pokljuko, le da so neprimerno razsežnejši. Za te kraje so značilne lesene hiše, saj je les tukaj edini in najbolj razširjen gradbeni material. Hiše so bodisi iz oblih brun ali pa obite z luskinasto razporejenimi deščicami, vsled česar so videti kosmate kot storži. Takšne so tudi kapele in cerkve, katerih arhitektura je podobna znani "Ruski kapeli" pod Vršičem.

Vzhodni Karpati niso posebno visoki, saj ima prelaz z razgledno točko na vrhu le kakih 800 m nadmorske višine. Odtod se cesta spušča k severnemu vznožju Karpotov, proti Striju in Lvovu, med katerima prečka še Dnester. Dober del ceste spremlja velikanski plinovod, ki se zveržen in zavit kakor gigantska kača prilagaja reliefu zemljišča. Dejali bi, da je tak način polaganja cevi razsipen, saj bi jih v ravni črti ogromno prihranili. Dejansko pa so vijuge nujno potrebne za kompenziranje krčenja ali raztezanja, ki je na tolikih razdaljah zelo veliko. Zanimiv je način, kako je grajena "Karpatska magistrala". Tovornjak - cisterna poliva tekoči asfalt, preko katerega namečejo drobljen kamen. Vlogo valjarja nato odigra promet, iz uvaljane mase pa štrlijo ostre konice kamnov, ki so posebno pozimi koristno sredstvo zoper poledico. Čeprav se z vsakim prevoženim kilometrom pomikam globlje v osrčje Rusije, nimam tega občutka, saj tako pokrajina kot videz in tudi mentaliteta ljudi spominjata na domače kraje ali predele Bosne, Srbije in panonskega dela Hrvatske. Ker je bila sobota, sva stalno srečevala številne "ohceti". Svatje se peljejo v avtobusih, okrašenimi s trakovi krep-papirja in baloni, ali pa kar na tovornjakih in traktorskih prikolicah pogrnenimi s slamo. Razpoloženje je na višku, razlega se vrisk in petje, godci pridno raztegujejo mehove, pa tudi prenekatera steklenica vodke se zablika. Zato si ne morem kaj, da z mahanjem ne odgovorim na pozdrave iz prehitvanih vozil. Značilno za vasi in mesta je, da mostove dan in noč stražijo pripadniki vaških gard, sestavljenih iz komsomolskega podmladka in upokojenih veteranov. Ob cestah v zadnjih letih čedalje manj opažamo razne parole in gesla, z njimi pa so še vedno na gosto obeleženi komsomolski domovi, vaške šole in vhodi kolhozov. Kažipoti so na vaseh razločnejši kot v mestih, iz katerih se je prav težavno izmotoviliti zaradi nenehnih obvozov. Prvo takšno večje mesto je Lvov. Že od daleč lahko nad letališčem opazimo živahen promet,

saj skoraj vsako minuto pristane ali vzleti letalo, večinoma so to dvomotorni turbopropellerski "Antonovi". Potniški letalski promet je v Sovjetski zvezi dobro organiziran, za njihove razmere je kar poceni ter splošno nujen, saj že za "manjše" razdalje porabijo motorna vozila ali vlaki po en dan in več.

Od Lvova bi morala nadaljevati pot, ki je predpisana za tujski promet in je na mednarodnih kartah tiskana rdeče, to je preko Kijeva in Orla. Ker pa je v tej smeri gostejši promet, gosta naselja in omejitve hitrosti, se potovanje lahko zavleče še za en dan. Zato sva na izhodu mesta nekoliko ogoljufala policijsko kontrolo ter jo kar po francosko mahnila preko križišča na sever proti neskončnim ravninam Ukrajine, na katere je že padal večerni mrak. Čeprav je ta "bližnjica" do hitre ceste Varšava-Moskva dolga le 350 km, predstavlja najbolj dolgočasno etapo celotne ture. Močvirnata, redko naseljena ter deloma poraščena ravnina že sama po sebi vzbuja monotonijo, popolnoma naravnost speljana cesta pa je uklenjena z mogočnimi drevoredi, katerih prepletajoče se veje tvorijo oboku katedrale podobnega tunela, ki se kljub bežečim kilometrom venomer izgublja v eni točki na obzorju. To vzbuja vtis vožnje v neskončnost in ponoči človeka skorajda privede v haluciniranje. K sreči ta vtis nekoliko razbijejo naselja Luck, Kovel in Ratno, kjer zaradi tipičnih obvoznih labirintov in cestnih kraterjev izgubiš še zadnjo trohico smisla za orientacijo.

Pozno ponoči sva pri Kobrinu vendar zapeljala na "moskovsko magistralo", ki pripelje iz 47 km oddaljenega Bresta na Sovjetsko-Poljski meji, ter na njej prenočila drugo noč potovanja.

Naslednje jutro sem se ob dnevni svetlobi prepričal o razsežnosti te ceste, na kateri bi lahko pristalo potniško letalo. Pozneje sem na redkih odsekih, kjer je ta letališka steza markirana z barvo za avtostrade, ugotovil, da gre pač za šestpasovnico. Ravna pa je tako, da le ukrivljenost našega planeta preprečuje direkten pogled na Moskvo, do katere je preostalo še 1000 km. Zato je nedelja zadnji dan vožnje.

Pokrajina je tukaj gosto posajena z brezovimi gaji, ki stotine kilometrov spremljajo cesto. Zares redkokje je videti tako lepe brezove gozdove, v katerih seva belina lubja briljantno svetlobo. Po njih nosi ime tudi Bereza, prvo manjše naselje. Do Minska pelje cesta preko blagih ključev, ki so po obliki še najbolj podobni srbski Šumadiji.

Minsk je tako kot Lvov posejan z velikimi stanovanjskimi bloki, zidanimi iz rumenkaste opeke, ki daje značilen videz vsem večjim mestom. Okolica je bila tu med vojno prizorišče težkih bitk, večinoma tankovskih, o čemer nemo pričajo številni obcestni spomeniki. Škoda

je, da so nekatere kipe prebarvali s srebrno bronzo, zaradi česar trpi estetski videz.

Promet je na splošno redek, večinoma avtobusi in težki tovornjaki, vsi izključno "bencinarji", ter nekaj osebnih avtomobilov in veliko število motorjev s prikolicami, ki so pri nas le še arhivski pojav. Vozila z diesel-motorji so zelo redka, zato so redke tudi cestne črpalke z nafto, ki pa je izredno poceni, tako da jo je ob pomanjkanju rubljev marsikje možno izprositi za stonj po nekaj deset litrov ali vsaj plačati s čokolado. Vsekakor so se povsod čudili, da naš tako "malenkii gruzovik" (tovornjak) troši nafto. Na vseh črpalkah je povsem samopostrežni sistem, tako točenje goriva kot brisanje vetrobranskih stekel. Upravljalec črpalke, po večini ženske, pa skrbi, da vsakomur dozira vplačano količino do decilitra natančno. Kdor si ne zna kalkulirati porabe, lahko le žalostno gleda, kako se prelito odvečno gorivo odceja v kanal.

Šofer tov. Ramuta je v tem oziru tako verziran, da gorivo preneha dotekati v hipu ko doseže grlo rezervoarja.

Ob cesti je popoldne videti veliko ljudi, ki vračajoč se z dela na kolhozih čakajo na prevoz ali ustavljajo vozila, da bi se čimprej vrnili domov. Kolesarjev ni videti nikjer, saj so na tolikih razdaljah negibni kakor pešci.

Policijskih patrolj sva srečala manj kot je to možno pri nas npr. od Ljubljane do Grosuplja, pa še edina, ki naju je ustavila, je prosila le za prevoz enega avtostoparja, za katerega pa žal ni bilo prostora. Od Smolenska proti Moskvi je bilo opaziti mnogo ljudi, ki so šarili po hostah ob cesti. Vzrok za to so bile gobe, katerih sezona je bila na višku. Le padajoči mrak in pomanjkanje časa sta me prisilila, da sem zatrl svojo gobarsko strast. Polnoč se je bližala, ko so se zasvetile luči moskovskih predmestij.

Na kraju, kjer se je med vojno dokončno zlomil prodor fašističnih okupatorjev, sva peljala mimo spomenika v obliki gigantskih tankovskih ovir, ter se nekaj pred polnočjo znašla v središču mesta. Tako se je končala 2600 km dolga pot, ki sva jo s povprečno hitrostjo 70 km/h prevozila v dveh dnevih in pol.

Nadaljevanje prihodnjič!

SINDIKALNI ORGANIZACIJI AKONTACIJA

Delavski svet je na 26. seji sprejel sklep, da se sindikalni organizaciji Color odobri akontacija 38.000 dinarjev za kritje izdatkov po delovnem programu za letošnje leto. Člani delavskega sveta so namreč na prejšnji seji zavrnilo vlogo za dotacijo in zahtevali v predložitev pregled izdatkov v letošnjem letu. Iz skrbno pripravljene poročila je bilo razvidno racionalno trošenje sredstev po programu in odobrena je bila akontacija.

COLORJEV "FUZBAL"

Le nekaj mesecev je poteklo od ustanovitve nogometnega aktiva pri naši sindikalni organizaciji, pa že lahko zapišemo prve ugodne ocene njihovega dela. Verjetno vam je znano, da je ideja po ustanovitvi vznikla pred majskim srečanjem v Krapini. Ne preveč ohrabrujoči začetki so kazali, da bodo nogometaši kaj kmalu obesili "kopačke na klin", toda volja po rekreaciji je bila močnejša. Po poletnem odmoru, so se vneto vrgli na priprave in pridno trenirali na igrišču v Smledniku. Udeležba na treningih je bila seveda odvisna od delovnih izmen in prostega časa posameznika, toda toliko nas je vedno bilo, da smo lahko igrali mali nogomet in pridno nabirali znanje in kondicijo.

Ustanovljena je bila Sorška liga, kjer naj bi poleg nas sodelovali še igralci Šport-oprema Vižmarje, Donit, mladinsko in člansko moštvo Medvod in Reteče. Zelo slabo, deževno vreme je preprečilo normalen pričetek tekmovanja, v nadaljevanju so nam ponagajali tudi sodniki in tako je nekaj srečanj ostalo neodigranih ter bomo o vseh rezultatih podrobneje poročali spomladi, ko se bo tekmovanje končalo.

Medtem smo gostovali v Domžalah in se s "Heliosom" razšli z neodločenim rezultatom 2:2. Novi dresi so dobro prestali preizkušnjo! Povratno srečanje v Medvodah smo izgubili s 5:2, predvsem po zaslugi nekaterih naših neposlušnih tovarišev in seveda precej okrepljene ekipo gostov. Za zaključek sezone pa smo odigrali prijateljsko tekmo še z ekipo medvoškega "Donita" in jo premagali kar s 4:0. To je bila prava katastrofa naših nasprotnikov, ki so po prvi zmagi bili prepričani, da smo jim nedorasli nasprotniki. Toda fantje so zagrizli in z odlično igro vseh enajstih nam je uspel ta podvig!

(priloga: fotografija nogometnega moštva)

STROKOVNA EKSKURZIJA V STEKLARNO "BORIS KIDRIČ"

27. oktobra t.l. smo mladinke in mladinci "Colorja" organizirali strokovno ekskurzijo v steklaro "Boris Kidrič" v Rogaško Slatino.

Odhod izpred stare tovarne v Medvodah naj bi bil ob 7,00 uri. Toda že tu se nam je zataknilo. En kombi nam je vzela vojska, od enega ni bilo ključev, šele s tretjim nam je uspelo odpraviti se na pot, in to z 2-urno zamudo. Na cilj smo potem prispeli namesto ob 10,00 uri, kot so nas pričakovali, ob 11,00 uri.

Kadrovnik steklarne nas je prijazno sprejel in nam tudi razkazal tovarno. Pri tem mu je pomagala njihova bivša uslužbenka, sedaj naša, tov. Valenčakova.

Najprej smo si ogledali peči, v katerih topijo steklo in ga potem obdelujejo oz. pihajo. Od žarečega stekla do polizdelka, je vsaj deset stopenj. Cevi, ki imajo na koncu določeno količino žarečega stekla (1500° C) oblikuje s pihanjem približno deset ljudi. Podajajo si jo iz rok v roke, pri tem pa se mora stalno vrteti, da ne izgubi oblike.

Polizdelki prehajajo v končne izdelke z rezanjem na spodnji ali zgornji strani. V posebni pripravi potem te izdelke očistijo, delavke jih obrišejo do visokega sijaja, šele nato pa spakirajo v kartonsko embalažo.

V brusilnici pa smo videli delavke in delavce sedeče vsak za svojim "brusom". Razvrščeni so bili v dve dolgi vrsti. Od majhne zareze do največje, do rožice in raznih vzorcev, gredo ti kozarci ipd. iz rok v roke kot po tekočem traku.

Ko so izdelki dokončno obdelani, jih prav tako očistijo, obrišejo in spakirajo.

Kadrovnik nam je povedal, da tu izdelujejo predvsem izdelke iz svinčenega stekla. Glavna surovina je svinčeni minij in dodatki kot so: boral, barit, kalcit; za obarvana stekla pa razni oksidi.

Ostanke stekla pa pošiljajo steklarni v Hrastniku, ki jih uporabi za izdelavo industrijskega stekla.

S poti smo se vrnilo polni najlepših vtisov o kraju samem in pa seveda o tovarni, ki smo si jo ogledali.

AK

OBVESTILO

Dispanzer za poklicna obolenja nam pošilja individualne izvide o zadnjih periodičnih pregledih. Želja dr. Krambergerjeve je, da bi te izvide izročali vsakemu delavcu posebej, kar pa je nesporeljivo, ker jih mnogi ne vračajo v obratno ambulanto in zato nimamo popolnega

pregleda za vse delavce. Ti izvidi so namreč edini dokument o zdravstvenem stanju delavcev za daljše časovno obdobje. Zdravnik si lahko samo z njimi ustvari sliko izboljšanja ali slabšanja zdravstvenega stanja, kar pa nujno rabi pri oceni sposobnosti za nadaljnje delo.

Zato bomo vse izvide izročali dr. Vidoviču, ta pa bo klical v ambulanto samo tiste delavce, pri katerih so potrebni nadaljnji zdravniški posegi. Če ima delavec normalen zdravniški izvid, ga o tem ne bomo obveščali. Če pa kdo vseeno želi pregledati svoj izvid, naj se oglasi v obratni ambulanti.

Rihard PEVEC, varn. ing.

KRONIKA

NA NOVO SO SE ZAPOSILILI:

Anton Senčar, dipl. inž. - za nedoločen čas v kadr. spl. sektorju
Savka Vidović - za določen čas v kadr. spl. sektorju
Dragan Jezdić - za nedoločen čas v oddelku mešalnice
Ljudmila Velikanje - za določen čas v komerc. sektorju - skrajšan delovni čas
Marija Jan - za določen čas v kadr. spl. sektorju - skrajšan delovni čas
Katarina Pečnik - za določen čas v kadr. spl. sektorju - skrajšan delovni čas

SLUŽBO SO PREKINILI:

Ida Šepetavec iz komercialnega sektorja

ČESTITKE:

Ana Kordeš iz kadr. spl. sektorja se je poročila - čestitamo!
Marija Pust iz skladišča materiala - odprema je rodila sina - čestitamo!

Zavzetost pri delovnem procesu ...

PREIZKUŠENI NASVETI

voznikom motornih vozil

1. V živahnem prometu bodi posebno previden! Zavedaj se, da si med samimi tožniki in njihovimi pričami, saj se bo ob nezgodi v tujem kraju malokdo odločil za pričevanje v tvojo korist. Take priče ponavadi "pozabijo" ali pa niso nič videli in nič slišali. Drugi pa so dobro "videli" da nisi dal znaka za zavijanje na desno ali levo, da si vozil kot na dirki ipd., čeprav dolžina zavorne poti kaže drugače. Tuje priče se podzavestno odločijo v korist poveženega pešca!

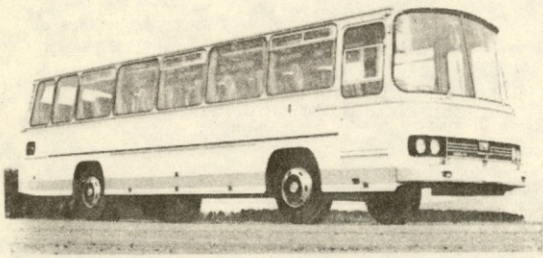
2. Pazi na ljudi, ki so se ga napili! To pravilo upoštevaj predvsem, kadar voziš skozi vas, zlasti ob sobotah ali nedeljah. Trezni ljudje gredo mirno v gostilno, vračajo pa se brezobzirno, saj jih je polna cesta.

3. Za previdnega šoferja zavora - za dirkača pedal za plin! Med ljudmi moraš vedno biti pripravljen pritisniti na zavoro, skozi naselje moraš voziti 60 km/h ali manj, če je dovoljena hitrost označena na tabli pred naseljem. Največkrat je to 50 km/h in je boljše voziti kakšen kilometer manj, saj prevelika hitrost povzroča daljšo zavoro pot, kar je predvsem na nepreglednih ovinkih lahko usodno.

4. Zaviraj zaradi sebe in ne zaradi miličnika, ki opazuje promet! Prilagojena hitrost glede na cestne razmere in pravočasno zaviranje je rešilo že marsikatero življenje. Vsak dan smo priče številnim žrtvam prehitre vožnje, saj ob zaviranju zelo rado avto zanese na levo, v nasproti vozeče vozilo!

MORDA NISTE VEDELI

- da znaša celotna površina zemlje 510 431 238 km², od tega kopno 149 386 132 km², morje pa 361 045 106 km²
- da je največji otok na svetu Grenlandija, ki meri 2 175 600 km²
- da je na svetu največji polotok Arabija, ki meri 2 730 000 km²
- da je v Evropi največje Ladoško jezero (ZSSR), v Afriki Viktorijino in v Aziji Kaspijsko jezero
- da je najdaljša reka na svetu Nil - Kagera - 6 671 km
- da je najvišji vrh sveta Mount Everest z 8 882 metri, najvišji vrh Evrope Mont Blanc 4 810 metrov
- da ima 1 ura 3 600 sekund, dan 86 400 sekund in leto 31 557 000 sekund

				AVSTRILJA	PREVOZNO SREDSTVO	TOVARNA V VIŠEGRADU	OSTE GNEZDO	ŠPORTNE SANKE	LOVSKI PLEN	ŠVEDSKA	SESTAVI: RAF	STROJE-PISTE		
												NEMČIJA		
													BELGIJA	
				NAŠ IZDELEK								BARIJ MOŠKO IME		
										KALIJ				
										AMER. STEPA				
KAZALNI ZAIM.														
ČAROVNO SREDSTVO														
PRVA ČRKA ABEC.														
RADIJ														
OTROŠKA IGRALA														
PRILOŽNOST														
ŠPANIJA														
POVRŠ. MERA														
RIMSKA 1000														
TOVARNA V LOGATCU AVSTR. TISK. AG.														
NAŠA REVIJA														
ALUMINIJ														
IRIDIJ														
OKRAJ. ZA AVTO-MOBILSKI														
TURŠKI VELIKAŠ NAŠE LETOVIŠČE														
TURČIJA														
JOSIP ĐERDA RDEČI KRIZ														
KRALJEVINA V INDOKINI														
MORSKI RAK NAŠ IZDELEK														
ITALIJA														
ŽENSKO IME														
ARZEN														
NAROD. UNIVERZ. KNJIŽ. ROMUNIJA														
TOBAČNA TOVARNA LJUBLJ.														
SVOJE-ROČNO GRŠKA ČRKA														
MATERIJA														
MIK														
NORVEŠKA														
SELEN														
DENAR														
TURČIJA														
M. IME IGNAC														
ZAČ. ABEC. PREB. FRANCIE														
NIZOZ. SLIKAR														
PRIŠTINA														
NAŠ IZDELEK NEBEŠKA														
AVSTRILJA														
ZEUSOV ROJSTNI KRAJ														
TELOV. ELEMENTI NOREC														
RIJEKA KDOR LOVI RIBE														
AVSTRILJA														
LJUBK. SORODNIK														
LJUBK. SORODNIK PLEME														
DUŠIK														
LJUDSKA REP. ORGAN VISTIH ZAST.														
SINONIM ZA NEBESA OKR. ZA NABAVO														
NAJDAJŠA REKA V FRANCII														
KRAJ NA ŠTAJERSKEM														
DIVJE ŽIVALI														
SLOV. KMET. ZAVOD														
PRVE 3 ČRKE ABEC. LITIJ														
NEPTUNIJ														
IGRALNA KARTA														
AMER. STANDARD VANADIJ														
KALIJ														
GRŠKO IME ZA ANGLITO														
DUŠIK														
RADIO TELEVIZIJA														
MOZOLJAVOST														
LIVNO														
ČASOP. ŽALOŽ. PODJETJE														

Za pravilno rešitev slikovne križanke razpisujemo tri nagrade:

1. nagrada 60 dinarjev
2. nagrada 40 dinarjev
3. nagrada 20 dinarjev

Križanke oddajte v splošni sektor z oznako "Nagradna križanka Colorjeve informacije" do vključno 10. decembra 1973. Vsakdo lahko sodeluje le z eno križanko.

Obilo sreče!

COLORJEVE INFORMACIJE štev. 11 (21), leto II, november 1973. Izdaja jih delovna skupnost Color Medvođe, vsak mesec v nakladi 650 izvodov. Glasilo ureja uredniški odbor: dipl. prav. Mirko Korinšek (odgovorni urednik), Franci Rozman (glavni urednik), ing. arh. Janina Ferjančič, ing. Rihard Pevec, Anica Keber in Alojz Izlakar. Fotografije: Franci Rozman. Oprema: Pavle Učakar. Tisk: Partizanska knjiga.

	SESTAVI: VESTA RAJF	MEŠANE SOLATE	POLISEA BEKA	NALJ REZLETA	VRANIZI-NOJE DOBROČKA	PREB. POZ V VIET-NAMU	NOVI SAK	TRAGOSL. KNET. BANKA	GRUP (ANGL.)
	♦ Z	A	S	E	D	A	N	J	E
	DRŽAVA V ASII	J	A	P	O	N	S	K	A
	♦ A	V	N	O	J	A	B	R	
AVSTRIJAK	A	G	L	I	M	A	L		
ROVU-NIJA	R	O	T	K	M	A	M	ANTINOV	
VENOZIJA	D	J	J	E	N	A	R	E	A
ŽENSKO IME	A	M	A	L	I	J	A		
VLARNA IZ ZMET. SMOVI	N	A	J	L	O	N	K	A	
TOURNA. ŠKOL. KENTEE	R	G	C	N	A	K	A	N	
ŠVIJ. ŠPIT. POLITIK	E	D	E	N	I	V	A	N	
POSREJNE VERJINE	P	A	J	K	M	A	S	K	
URUVIJA?	U	M	A	R	M	O	R	A	
FRANC. FILM. KRALKA	B	B	S	O	N	N	R	O	
TOVARNI V SREZI. MEKOV.	L	I	F	A	M	O	A	S	
IND. NAFTE. ZAGREB.	I	N	A	P	I	O	R	R	
TIŠKOTI	K	E	K	S	I	G	B	O	
POSREBEN	E	K	S	T	R	A	R	A	

PRAVILNA REŠITEV NAGRADNE KRIŽANKE IZ OKTOBRSE ŠTEVILKE

Za nagradno križanko iz oktobrske številke Colorjevih informacij smo prejeli 89 rešitev. Javno žrebanje smo tokrat izvedli v prostorih finančnega sektorja. Komisija, ki so jo sestavljali Marija Rebolj, Jeli Rozman in Metka Dobnikar, je kot dobitnika 1. nagrade v znesku 60 dinarjev izžrebala Lojzko Lakič, 2. nagrado 40 dinarjev prejme Anica Bukovec in 3. nagrado 20 dinarjev Mira Majetič. Nagrade bodo izžrebankam izplačane skupaj z osebnim dohodkom v decembru 1973. Čestitamo!

ŠALE

DOMAČA

- Še z nobenega pretepa jo nisem pobrisal!
- Res?
- Seveda, saj so me vedno odnesli!

IZBIRA PA TAKA

- Dragi moj, sedaj se pa odloči: ali se boš poročil z menoj, ali ne?
- Kaj, ali lahko še izbiram?

DANAŠNJE GOSPODINJSTVO

- Možek, ti je všeč to pecivo?
- Seveda, kje si ga pa kupila?

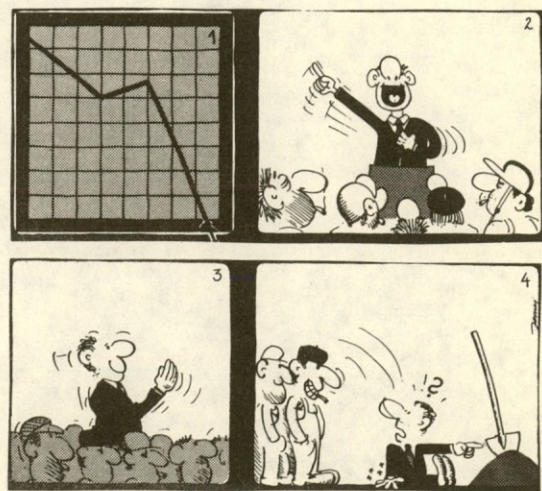
RIBIŠKA

- Že celo uro strmite v moj trnek. Zakaj pa sami ne lovite?
- Veste, zame je ribolov predolgočasen!

	SESTAVI: RAJF	BOVJEČE	RODITI-TEV	DOČERNE BARVE	ŠPANIJA	BLESKETI	VESTA VRANE	KRAJ. PREISLOV	ZINSKA ŠT. ENA
	♦ Z	A	G	R	E	B	Š	K	I
	OCENA	R	E	D	L	O	J		
	♦ V	E	L	E	S	E	J	E	M
Z SELON STEVNIČE	N	I	Č	E	S	A	R		
IL. ŽRBA. ANECE-DE	M	J	J	A	R	J	K	O	
PEVINA	E	L	E	M	E	N	T		
DISKETNI STRDOKI	D	I	S	I	I	R	E	N	
ČRNOG. PESNIK	N	J	E	G	O	S			
AVSTRIJAK	A	N	I	L	F	L	E	G	
FILM. KRALKA EVA	R	A	S	I	R	K	E		
IZBELEK PRI BOMBU	O	D	K	O	V	E	K		
REKA V BOSNI	D	R	I	N	A	C	E	C	
NIKAL-NICA	N	E	T	M	A	T	R	I	
VERNIK MUSLIM. VERK	I	S	L	A	M	E	C		
TOP V CELJU. FANCIŠKE	A	E	R	O	R	I	T	Z	
IZBIRLI LETALISJE	B	R	N	I	K	I	V	A	
BELGIJA	B	A	O	I	L	O	A	S	

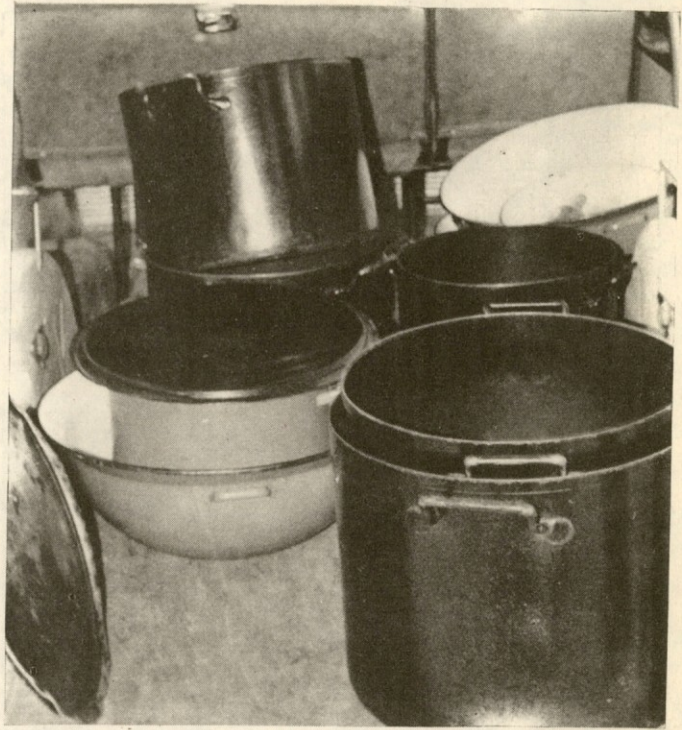
PRAVILNA REŠITEV NAGRADNE KRIŽANKE IZ AVGUSTOVSE ŠTEVILKE

Za nagradno križanko iz avgustovske številke Colorjevih informacij smo prejeli rekordno število rešitev, kar 110. Javno žrebanje smo izvedli v prostorih razvojnega sektorja. Komisija, ki so jo sestavljali Helga Doleczek, dipl. ing., Anica Pevec in Miha Fock, je kot dobitnika 1. nagrade v znesku 120 dinarjev izžrebala Andreja Plešča, 2. nagrado 80 dinarjev prejme Marta Ribič in 3. nagrado 40 dinarjev Angela Bezek. Nagrade bodo izžrebankam izplačane skupaj z osebnim dohodkom v decembru 1973. Čestitamo!

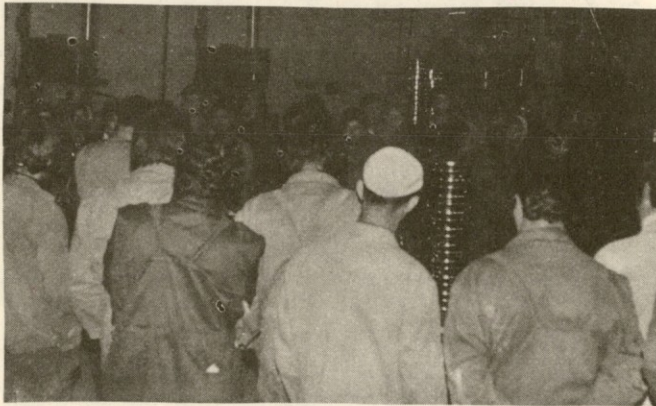

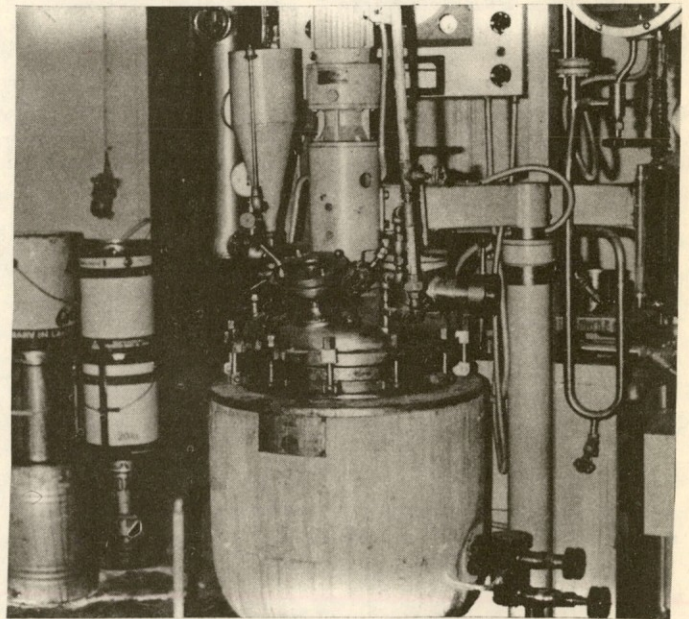
Delovne obleke je potrebno tudi zlikati ...

Prazni lonci v kombiju - znak, da je bila malica v redu?

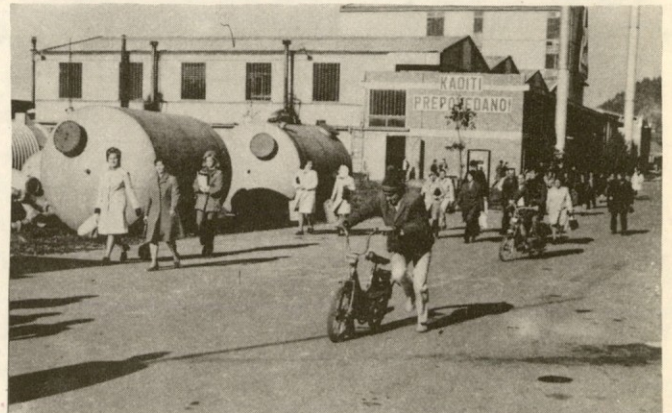
Razprava o statutu je bila kar v prostorih mešalnice.

Ali dovolj ali premalo izkoriščene naprave? ...

V mehanični delavnici je vedno dovolj dela ...

Ob 14. uri vsak po svoje hiti proti domu ...